

หน่วยที่ 5 การปรับปรุงคุณภาพงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

การปรับปรุงคุณภาพงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย เป็นการดำเนินงานปรับปรุงงานทางด้านนี้ให้ได้งานที่มีคุณภาพ ไม่สิ้นเปลืองงบประมาณ สร้างทันความต้องการทั้งในแง่งบประมาณและเวลา และมีความปลอดภัยต่อผู้เกี่ยวข้อง

ความสำคัญของการปรับปรุงคุณภาพงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

1. เป็นการเพิ่มผลผลิตของงาน
2. ทำให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพมากกว่าเดิม
3. ทำให้เป็นที่ยอมรับในคุณค่าจากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานทั่วไป
4. เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในงานด้านนี้มากยิ่งขึ้น

แนวคิดในการปรับปรุงคุณภาพงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

1. ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานต้องมีความจริงจังกับการปรับปรุงคุณภาพงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย
2. การปรับปรุงคุณภาพงานควรครอบคลุมในเรื่องของคุณภาพ ต้นทุน การส่งมอบงาน ความปลอดภัย ขวัญและกำลังใจ และการศึกษา
3. ควรดำเนินงานโดยกลุ่มกิจการขนาดเล็ก
4. ศึกษาหาวิธีการสำหรับการปรับปรุงคุณภาพงานที่เหมาะสมกับสถานประกอบการนั้นๆ
5. จัดแบ่งผลประโยชน์อย่างยุติธรรมในบรรดาผู้เกี่ยวข้อง 3 ฝ่ายคือ ผู้บริโภค ผู้ปฏิบัติงาน และเจ้าของกิจการ
6. วิธีการปรับปรุงคุณภาพงานอาจใช้เทคโนโลยี พัฒนานวัตกรรม และ / หรือการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

การบริหารงานเพื่อการปรับปรุงคุณภาพงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

ต้องมีการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาบริหารงาน

โครงสร้างขององค์กรบริหาร

1. โครงสร้างองค์กรบริหารการปรับปรุงคุณภาพงานทั่วไป
  - คณะกรรมการใหญ่ จะประกอบด้วยกรรมการผู้จัดการเป็นประธาน และผู้จัดการโรงงานแต่ละโรงเป็นกรรมการ
  - คณะกรรมการระดับโรงงาน จะเป็นคณะกรรมการเฉพาะโรงงานนั้นๆ ประกอบด้วยผู้จัดการโรงงานเป็นประธาน และมีหัวหน้าฝ่ายแต่ละฝ่ายนั้นเป็นกรรมการ
  - คณะกรรมการระดับฝ่าย ก็จะเป็นคณะกรรมการที่เล็กลงมา เป็นคณะกรรมการของฝ่ายนั้นๆ ในระดับนี้อาจมีผู้ปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารด้วย
2. โครงสร้างองค์กรบริหารงานปรับปรุงคุณภาพงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย มี 2 ลักษณะ
  - ถ้าเป็นฝ่ายเล็ก ให้คณะกรรมการระดับฝ่ายของสถานประกอบการนั้นๆ เป็นผู้บริหารโครงการ เพิ่มนักอาชีพอนามัยและความปลอดภัยเข้าเป็นสมาชิกในคณะกรรมการด้วย
  - ถ้าเป็นฝ่ายใหญ่ อาจจำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานขึ้นมาโดยเฉพาะ ในกรณีนี้นักอาชีพอนามัยและความปลอดภัย อาจจะเป็นที่ปรึกษา กรรมการ หรือเป็นกรรมการและเลขานุการขององค์กรที่ตั้งขึ้น

หน้าที่ขององค์กรบริหาร

คณะกรรมการใหญ่ มีหน้าที่ กำหนดนโยบายและเป้าหมายการปรับปรุงคุณภาพงาน

คณะกรรมการระดับโรงงาน มีหน้าที่ ควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตาม นโยบายและเป้าหมายของ

คณะกรรมการใหญ่

คณะกรรมการระดับฝ่าย มีหน้าที่ ปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้

การปรับปรุงคุณภาพงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยด้วยเทคโนโลยีและผู้ปฏิบัติงาน

1. การปรับปรุงวิธีการทำงาน เช่น เปลี่ยนท่าทางการทำงานของผู้ปฏิบัติงานให้เหมาะสม จัดวางสิ่งของต่างๆ ที่ต้องหยิบใช้ในตำแหน่งที่หยิบได้ง่าย สะดวก ไม่ต้องใช้แรงมาก
2. การปรับปรุงอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การนำอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ที่ทันสมัย มีลักษณะเหมาะสมทางเออร์โกโนมิกส์ และมีความปลอดภัย มาใช้ในการทำงาน

การปรับปรุงคุณภาพงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่ตัวผู้ปฏิบัติงาน โดยถือว่าผู้ปฏิบัติงานเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด **ผู้ปฏิบัติงานควรได้รับการพัฒนา**

- ความรู้ในเรื่องอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ซึ่งรวมถึงเออร์โกโนมิกส์ด้วย
- ความรู้เกี่ยวกับวิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามหลักความปลอดภัยและเออร์โกโนมิกส์
- การพัฒนาในเรื่องการทำงานเป็นทีม ทำกิจกรรม กลุ่ม การแก้ไขปัญหา
- การพัฒนาทักษะทางด้านการบริหาร

บทบาทของผู้บริหารต่อการปรับปรุงคุณภาพงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

1. การกำหนดนโยบายและเป้าหมายการปรับปรุงคุณภาพงานด้านนี้
2. ถ่ายทอดนโยบายและสนองตอบต่อ นโยบายเมื่อผู้บริหารระดับสูงสุดกำหนดนโยบายขึ้นแล้ว
3. การสนับสนุนจัดตั้งกลุ่มปรับปรุงคุณภาพงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย
4. การจัดหาทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นบุคลากร เงิน งบประมาณ
5. การให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ
6. การส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อาจทำโดยวิธีง่ายๆ เช่น พุดสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติลองคิดดู เช่น ลองคิดดู ลองเสนอข้อเสนอนะมาดู ลองคิดอะไรใหม่ๆ เพิ่มขึ้นอีก
7. กำกับและนิเทศการปรับปรุงคุณภาพงาน
8. การตัดสินใจผลการปรับปรุงคุณภาพงาน

กิจกรรมการปรับปรุงคุณภาพงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

วิธีที่นิยมได้แก่ กิจกรรมข้อเสนอแนะ กิจกรรม 5 ส และกิจกรรมกลุ่มคุณภาพ

กิจกรรมข้อเสนอแนะ เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีโอกาสเสนอความคิด สร้างสรรค์ข้อเสนอแนะต่างๆ ในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพงานต่อผู้บริหารสถานประกอบการ ในการดำเนินกิจกรรมนี้จะมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดำเนินงาน มีการพิจารณาว่าข้อเสนอแนะต่างๆ เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือไม่ มีการให้รางวัลผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ มีการนำข้อเสนอแนะที่ผ่านการพิจารณาไปทดลองปฏิบัติ และกำหนดเป็นวิธีการทำงานต่อไปถ้าผลการทดลองได้ผลดี

กิจกรรม 5 ส เป็นกิจกรรมที่มุ่งทำสถานประกอบการให้มีความเป็นระเบียบ และทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกและมีการปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่องนี้ ที่จะให้ผลให้สามารถเพิ่มผลผลิต และเกิดความปลอดภัยในการทำงาน

กิจกรรม 5 ส ประกอบด้วย

สะสาง คือ การแยกแยะว่าสิ่งของใดจำเป็นต้องใช้งาน สิ่งใดไม่จำเป็นก็ขายทิ้ง หรือกำจัดออกไป

สะดวก คือ การจัดวางสิ่งของที่จำเป็นนั้นๆ ให้เป็นระเบียบ สะดวกต่อการหยิบใช้งาน

สะอาด คือ การทำความสะอาดสิ่งของต่างๆ

สุขลักษณะ คือ การรักษาและปฏิบัติใน 3 กิจกรรมแรกให้ดีขึ้นเรื่อยๆ

สร้างนิสัย คือ การปฏิบัติสิ่งต่างๆข้างต้นจนเป็นนิสัยติดตัว

กิจกรรมกลุ่มคุณภาพ เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการรวมกลุ่มของผู้ปฏิบัติงานที่มีความสนใจจะพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาที่มีลักษณะที่เป็นที่สนใจร่วมกัน การทำกิจกรรมจะประกอบไปด้วยการระดมสมองค้นหาปัญหา การเลือกปัญหามาเป็นหัวข้อ การทำกิจกรรมกลุ่มคุณภาพ อาจเรียกเป็นกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพงาน หรือ กิจกรรมกลุ่มคิวซี (Quality control circle) การดำเนินงานตามวงจรเดมมิง คือ การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ และการแก้ไขปรับปรุงแผนใหม่ ถ้าผลการตรวจสอบปรากฏว่ายังไม่ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ผลสุดท้ายของกิจกรรมนี้คือ การกำหนดมาตรฐานการทำงานที่ผ่านการทดลองปฏิบัติมาแล้วอย่างได้ผล

สถานประกอบการที่สนใจจะทำกิจกรรมกลุ่มคุณภาพจะต้องกำหนดนโยบายและแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารกิจกรรมนี้ขึ้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบ และขั้นตอนการดำเนินงาน จากนั้นก็เป็นการเชิญชวน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าร่วมกิจกรรม โดยการตั้งเป็นกลุ่มคุณภาพงาน ซึ่งอาจจะมีชื่อเรียกกลุ่มตามลักษณะความสนใจของกลุ่ม เมื่อกลุ่มกำหนดหัวข้อการทำกิจกรรมได้แล้วก็ต้องเสนอคณะกรรมการเพื่อขอทำหัวข้อดังกล่าว เมื่อถึงขั้นตอนการทำกิจกรรมตามหัวข้อที่กำหนดก็จะดำเนินงานตามวงจรเดมมิง คือวางแผน (Plan) ปฏิบัติ (Do) ตรวจสอบ (Check) และแก้ไข (Action) สุดท้ายก็นำผลสรุปของการแก้ไขปัญหาต่างๆ มากำหนดเป็นวิธีการมาตรฐานต่อไป

การค้นหาสาเหตุของปัญหา โดยใช้เทคนิคการระดมสมอง นำสาเหตุมาหาข้อมูลที่มีความสำคัญ คือแผนภูมิพาเรโต นำผลที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์ว่ามีจากสาเหตุอื่นหรือไม่โดยใช้แผนภูมิแกงปลา หัวคือผล ก้างปลาที่แตกแขนงคือสาเหตุ เมื่อรู้สาเหตุก็จะรู้แนวทางแก้ไข ป้องกัน และปรับปรุง